

Frivilligplan for Verdal

2012-2015

Bokmål utgave.

Innhold

1.0 Innledning.....s.3	
1.1 Begrepsforklaring s.4	
1.2 Den frivillige sektoren sin betydning og rolle i Verdal. ...s.5	
1.3 Prosjektbeskriving og bakgrunn for frivilligplanen. ....s.6.	
1.4 Hvorfor en frivilligplan?.....s.8	
1.5 Oppfølging av kommunale planer. s.9	
2. På samme lag. Skisser for et livskraftig frivilligliv i Verdal. ...s.12	
2.1 Hovedmål: Frivillighet for alle	
2.2 Mangfold. Mål og tiltak. s.13	
2.3 Inkludering. Mål og tiltak. s.13	
2.4 Samarbeid .Mål og tiltak. ...s.16	
3. Verdal frivilligsentralen. s.17	
4.1 Hvorfor et frivilligråd?.....s.18	
4.2 Erfaringer fra Danmark. s.18	
4.3 Ulike råd med ulike roller. s.19	
4.4 Aktuelle saker et frivilligråd kan ta opp. ...s.19	
5. Tiltaksplan 2012-2015.....s.20	
6. Litteratur og lenker. s.22	

1. Innledning

Her er Verdal sin første frivilligplan!

Frivilligplanen sin hensikt er å bidra til at offentlig og frivillig sektor skal samarbeide mer. Den er en invitasjon til starten på en prosess som ikke er gitt resultatet av på forhånd men der vegen blir til mens en går. Og noen må gå om vegen skal bli til.

Frivilligplanen kommer med forslag til mål og tiltak. Aktørene som er nevnt har ikke vært direkte med i utformingen av tiltakene. Frivilligplanen er da heller ikke en retningsgivende plan men foreslår en retning.

Frivilligsentralen har sammen med andre aktører fått ansvar for å følge opp tiltakene så langt det lar seg gjøre.

Men tiltak må gjerne bli gjennomført uten at frivilligsentralen har noen rolle i det.

Og noen tiltak kan vise seg å være vanskelig å få realisert og nye kan bli til.

Det er ikke gjort noen kartlegging av eksisterende samarbeid mellom sektorene og ønsker om samarbeid som måtte finnes.

Men mange erfaringer er gjort i denne type samarbeid og mange gode ideer kan komme etter hvert og da kan disse bli en del av frivilligplanen. For frivilligplanen skal revideres av de som ønsker å bidra til å forme frivilligpolitikken. Og alle er velkommen til å være med å utarbeide nye mål og tiltak for et inkluderende og mangfoldig frivilligliv i Verdal!

Takk til alle som har bidratt!

Verdal, september, 2011

Marita N.Gustad,

Prosjektleder

1.1 Begrepsforklaring

Den tredje sektor.

Første og andre sektor er stat og marked. Tredje sektor er dominert av private, frivillige organisasjoner med allmennyttige eller ideelle formål. Betydelige deler av arbeidet i den tredje sektor er ulønnet.

Tredje-sektor virksomhetene har en kollektiv forankring og blir utøvet gjennom og videreutviklet i sosiale nettverk.

I Norge skjer frivillig arbeid innen fritid, kultur, trosfellesskap, humanitært arbeid, idrett, helse og omsorg.

Frivillig sektor

Sivilsamfunnet er frivillig sektor gjerne kalt.

Det som skiller frivillig sektor fra den tredje sektor er at frivillig sektor omfatter bare organisasjoner som i stor grad er basert på frivillig, ulønnet arbeid/aktiviteter.

Den tredje sektor omfatter også næringsorganisasjoner, yrkes-og fagforeningsorganisasjoner og profesjonelle tjenestegiverer.

Frivillige organisasjoner.

Dette er de frivillige organisasjonene som kommer under termen frivillig sektor.

Et hovedkjennetegn er at de er medlemsorganisasjoner og at medlemskapet er frivillig.

Dette avgrenser de frivillige organisasjonene mot tiltak med kollektivt eller tvungent medlemskap. Frivillige organisasjoner kan være profesjonelle tjenestegiverer, men her blir ikke disse regnet med under termen Frivillige organisasjoner.

Et annet kjennetegn er en grunnleggende frikopling fra det offentlige: Frivillige organisasjoner kan opprettes og nedlegges uten offentlig medvirking.

Frivillig arbeid.

Med frivillig arbeid(aktivitet) menes det en ubetalt arbeidsinnsats enten innenfor arbeidsområdet til en frivillig organisasjon eller uorganisert frivillig arbeid.

1.2 Den frivillige sektoren sin betydning og rolle i Verdal.

Rundt 300 lag og foreninger i Verdal representerer et stort mangfold og et stort aktivitetsnivå.

Oppsetningen av Spelet på Stiklestad er et svært synlig resultat av samarbeid mellom profesjonelle og frivillige aktører. Det årlige og tradisjonsrike arrangementet involverer mange frivillige til oppgaver som å sy klær og delta i skuespillet.

Vømmølarrangementet er også et årlig show som involverer mange frivillige og hvor publikum strømmer til Verdalsgatene for å se på det kreative opptoget.

Frivillige blir mobilisert til denne type arrangement som varer en kortere periode.

Gjennom hele året finner vi i Verdal mange aktiviteter innen: idrett, trim, musikk, jakt, fiske, friluftsliv, motorsport, hestesport, kirkefelleskap, humanitære engasjement, politiske engasjement og engasjement knytta til barnehage, skole og nærmiljø med mer.

Det er en omfattende innsats som blir lagt ned i den frivillige virksomheten.

I Norge utgjorde verdiskapingen fra den frivillige innsatsen, 55 milliarder kroner i 2008..

Dette tilsvarer 3,4 prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP). 114 600 årsverk blir det utført av frivillig innsats i Norge. (Frivillig regnskapet 2006 -2008; Ideelle og frivillige organisasjoner,SSB)

Frivillige står for rundt 26 årsverk pr 1000 innbyggere som et snitt i landet.

I Verdal vil dette si rundt 360 frivillige årsverk. Den frivillige ulønna innsatsen i Verdal kan da, ut i fra statistikken, verdsettes til rundt 100 millioner kroner.

Men de viktigste verdiene og resultatene som frivillige lag og foreninger gir kan ikke måles i kroner og ører.

Hva ville Verdalsamfunnet ha vært uten den frivillige innsatsen som blir lagt ned her?

Den frivillige innsatsen blir gjerne karakterisert som "limet" i lokalsamfunnet. Og det finnes mange gode grunner til å hevde at det er

det. Viktige stikkord er, identitet og tilhørighet, sosialt samhold og trivsel.

Frivillige lag og organisasjoner er verdiformidlerer og kulturformidlerer. Deltakelse i organiserte frivillige aktiviteter fremmer demokratiforståelse og engasjement for lokalsamfunnet.

Frivillig sektor sin kritiske røst, utfordrer, utfyller, påvirker og korrigerer styresmaktene i arbeidet med å skape et godt samfunn for alle.

Mennesker i alle aldrer, men særlig barn og unge, får utviklet sine evner og talent og får styrket selvtillit og sosial kompetanse ved å delta i ulike frivillige lag.

Mennesket har behov for å være en del av et fellesskap og utføre meningsfulle og trivelige aktiviteter og mange får dette behovet dekket gjennom å være aktive i ulike organisasjoner.

De frivillige aktivitetene kan virke inkluderende og integrerende for mennesker i ulike og kanskje utfordrende livssituasjoner og mennesker som har ulik tilknytning til lokalsamfunnet.

Deltakerer i frivillige aktiviteter får styrket den psykiske og fysiske helsa.

Frivillige lag og organisasjoner sammen med en tjenesteytende offentlig sektor skaper livskvalitet og bolyst.

1.3 Prosjektbeskrivelse og bakgrunn for Frivilligplanen.

Stortingsmelding nr.39 "Frivillighet for alle" 2006-2007 presiserer at "Arbeid til alle, gode velferdsordninger og å styrke fellesskapet er avgjørende for å få et godt samfunn. En god og velfungerende offentlig sektor kan bidra til dette. Men uten et sterkt sivilt samfunn hvor enkeltmennesker sammen bidrar til gode lokalsamfunn, kan vi ikke lykkes i arbeidet for et samfunn hvor alle er med." (Stm.nr.39:11).

Regjeringen ønsket å sikre utviklingen av levende sivilsamfunn gjennom samarbeid med frivillige organisasjoner og ved å legge til rette for frivillig engasjement. Derfor valgte de å gi støtte til lokale pilotprosjekter for å finne fram til ulike lokale strategier for å bedre samarbeidet mellom kommuner og frivillig sektor.

I 2004 etablerte ordførere i ni byer i Midt-Norge (Namsos, Steinkjer, Verdal, Levanger, Stjørdal, Trondheim, Røros, Orkdal og Kristiansund) et politisk samarbeid med blant annet kultur som satsningsområde.

Målsettingene med prosjektet "fra Pilot til Skvadron" er å:

- Utarbeide en plan for frivilligpolitikken forankret i kommunalt planverk.
- Å være et lokalt/regionalt prosjekt for utvikling av mer og bedre frivillighet, i et fruktbart samarbeid mellom kommune og frivillig sektor.
- Å sammen arbeide for en sterkere samhandling mellom kommune og frivillig sektor slik at frivilligheten får mer forutsigbare vilkår.

Høsten 2008 søkte kommunene om økonomiske midler til å starte et samarbeidsprosjekt for å arbeide for en sterkere samhandling mellom kommunene og frivillig sektor slik at frivilligheten får mer forutsigbare vilkår. Etter positiv tilbakemelding fra Kirke- og kulturdepartementet, med regionale utviklingsmidler og egenandeler fra hver kommune, ble samarbeidsprosjekt "Fra pilot til skvadron" etablert. Alle de ni kommunene etablerte høsten 2009 lokale prosjektgrupper, i tillegg ble det ansatt regional prosjektleder i 60% stilling.

Lokalt prosjekt

Driftskomiteen i Verdal vedtok høsten 2009 at kommunen skulle delta i prosjektet.

Det ble etablert en prosjektgruppe med representanter fra frivillige lag og representanter fra kommunen. Verdal frivilligsentral ble forespurt om å lede prosjektet. De som har deltatt i prosjektet er:

Lokal styringsgruppe, Driftskomiteen.

Prosjektansvarlig, Kulturtjenesten ved Ingvild Aasen

Prosjektleder, Daglig leder av Verdal Frivilligsentral, Marita Nergård Gustad

(I perioden 18.05.10-01.01.11 vikarierte Trygve Nervik som prosjektleder.)

Prosjektgruppa:

Marit Halvorsen, Styggdalsnemnda (Verdal Teaterlag)

Kari Lundsvoll, Verdal Idrettsråd

Linda Barøy, Helse og Omsorg, Verdal Kommune

Lars Einar Karlsen, Ressurssenter Oppvekst, Verdal Kommune

Dina Von Heimburg, Folkehelsekoordinator, Innherred Samkommune.

Svenn Balgård, Musikkorganisasjoner.

Rune Dillan, Kulturtjenesten, Verdal Kommune

Prosjektgruppa har deltatt på flere arbeidsseminar i regi av det regionale prosjektet innen Byer i Midt-Norge. De har gitt ny kunnskap og verdifulle tanker om hva som kan være mulig å få til lokalt i tverrsektorielt arbeid.

Prosjektleder har arrangert prosjektgruppemøter fra januar 2010 til høsten 2011. Det ble, i samarbeid med kommunen, invitert bredt til dialogmøte i april 2010. Om det ikke kom så mange så ble det en god diskusjon der det kom inn mange gode innspill. Alle ble utfordret til å si noe. Vi kalte dialogmøtet for Kreativt frivilligforum.

Prosjektleder skrev planutkastene og involverte prosjektgruppa og prosjektansvarlig i denne prosessen. Planutkastet ble i mai 2011 presentert og sendt til flere ledere og ansatte i kommunen.

Et av forslagene til tiltak i Frivilligplanen er å etablere et frivilligråd i kommunen. Et av rådet sine oppgaver vil være å komme med innspill til frivilligpolitikken videre og revidere frivilligplanen. Frivilligpolitikken er i startfasen av en langsiktig prosess og utvikling.

Prosjektet har ikke kartlagt det frivillige arbeidet i Verdal og samarbeidet som eksisterer mellom kommunal og frivillig sektor. Dette ville ha krevd mer tid og ressurser. Men det blir vurdert om en kartlegging skal bli gjennomført før frivilligplanen skal revideres.

1.4 Hvorfor en frivilligplan?

Den betydningen som de frivillige lagene og foreningene har for verdalssamfunnet er av uvurderlig verdi.

Verdalssamfunnet har vært, er og vil i framtiden være helt avhengig av en livskraftig frivillig sektor. Kommunen ønsker å bidra til at den frivillige sektoren blir styrket. Og ved å utarbeide en frivilligplan og en frivilligpolitikk, så vil fokuset på sivilsamfunnet kunne bli styrket i det politiske og administrative miljøet og ansatte i kommunen vil kunne finne nye muligheter for å samarbeide med frivillige.

Den kommunale sektor vet at å samarbeide med frivillig sektor er nødvendig. Det offentlige kan ikke løse alle utfordringer og møte alle behov. I et samfunn med en økende andel eldre

og mange barn og unge som trenger ekstra oppfølging, for å nevne noe, så er det konstruktivt å se etter løsninger og muligheter på tvers av sektorene.

Den frivillige sektoren i Verdal ønsker å styrke samspillet med den offentlige sektor.

Frivilligplanen tar først og fremst utgangspunkt i frivilligheten og behov og muligheter som finnes der. De frivillige lagene og foreningene kan ha ulike utfordringer som frivillig og offentlig sektor i sammen kan finne løsninger på. Frivilligplanen foreslår løsninger på noen utfordringer.

Verdal kommune har samarbeidet om å lage en plan med frivillig sektor ikke for frivillig sektor.

Frivillige lag og foreninger er selvstyrte og driver sine aktiviteter etter egne vedtatte planer til nytte og glede for egne medlemmer og andre.

De frivillig organiserte aktivitetene vil alltid være et supplement til de offentlige tjenestene. De frivillige aktivitetene skal ikke erstatte lovpålagte offentlige oppgaver. De frivillige løser oppgavene på egne premisser.

I et samarbeid mellom frivillige og kommunalt ansatte, må det skapes en respekt og felles forståelse for de profesjonelle sin faglighet og de frivillige sitt personlige engasjement og motivasjon for å være frivillig.

Frivilligplanen skal bidra til at motivasjonsfaktorene for å drive frivillige aktiviteter blir styrket og at ansatte i kommunal sektor bruker mulighetene som ligger i samhandlingen med frivillige lag og foreninger.

1.5 Oppfølging av kommunale planer.

Livskvalitet og vekst er hovedvisjonen til Kommuneplanens samfunnsdel for Verdal og Levanger kommune.(2008-2020)

Hvordan skaper en dette? Og hva er forutsetningene?

I følge et av de overordna målene så er det å være samfunn preget av:

- "Engasjement, deltakelse, frivillighet og folkestyre".(s.3)

For oppvekstmiljøet er det blant annet viktig å "Legge til rette for aktiv fritid for barn og unge" (s.5).

For å styrke folkehelsa er det behov for å:

- "Legge til rette for økt aktivitet og trivsel" (s.6).
- "Drive forebyggende og helsefremmende rehabiliterende kultur og helsesamarbeid." (s.6)

Innenfor omsorg vil en blant annet:

- "Tilrettelegge for frivillige aktører" (s.7).

Verdien av samhandling mellom sektorene kommer også til uttrykk som målsetting under temaet koordinering:

- "Kommunale tjenester er koordinert og samhandlingen med eksterne samarbeidspartnere er god" (s.13).

For å legge til rette for et kulturliv for alle, er tre vegvalg å:

- " Arbeide for et mangfoldig idretts- og kulturtilbod -topp og bredde."(s.9)
- " Utvikle inkluderende møteplasser for alle aldersgrupper og nivå."(s.9)
- "Legge til rette for frivillig lags-idretts og foreningsarbeid."(s.9)

Kulturplanen i Verdal (Kommunedelplan kultur,2008-2020) har som overordna mål at:

- "Alle Verdalinger og tilreisende skal ha mulighet for gode opplevelser og aktiv deltakelse i Verdals kulturliv."(s.11)

I hovedstrategi 5 i Kulturplanen står det at:

- "Innen 2012 skal kommunen i partnerskap med lag og organisasjoner ha bidratt til at alle barn og unge, seniorer og mennesker med spesielle behov skal ha tilrettelagt tilbud innen kulturelle aktiviteter og kulturopplevelser."(s.46)

Kjerneverdiane i kulturlivet i Verdal skal kjennetegnes av å være:

Mangfoldig, inkluderende og nyskapende.(s.10)

Med Samhandlingsreformen som trer i kraft fra 1.januar 2012 så vil kommunene få nye oppgaver knyttet til rehabilitering og forebygging. Det skjer mye forebyggende helsearbeid i frivillige lag og foreninger, så et bærekraftig frivilligliv er en viktig forutsetning for forebyggende og rehabiliterende helsearbeid.

Rehabiliteringsplanen for Verdal kommune for perioden 2008-2011 viser også til at samhandling med frivillighetsapparatet er viktig for å i større grad kunne vektlegge den totale livssituasjonen til brukeren.

Planen viser til at det kommunale apparatet kan bistå med praktiske tiltak innenfor arbeidstid. Utenfor denne tida kan andre aktører gjerne bidra. Pårørende og andre aktører som lag, organisasjoner og frivilligsentralen kan være bidragsyter i den individuelle planen for brukeren eller i annen form for samarbeid.

Verdal kommune har tre helskapelige, tverrfaglige og forebyggende oppvekstplaner. Her blir det vist til at viktige forutsetninger for et godt oppvekstmiljø er at barna og de unge har varierte og meningsfulle aktiviteter å delta i på fritida.

1. I den Tverrfaglige forebyggingsplanen for barn fra fødsel til skolealder 2007-2011, står det mellom annet at: Den skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.
2. I Oppvekstplanen for en Tidlig og samordnet innsats overfor barn og unge 6 – 16 år i Verdal kommune, er en av suksesskriteriene for å snu en negativ utviklingstrend at: Det må også legges tilrette for et variert og allsidig fritidstilbud som gjør at alle får en meningsfylt fritid.
3. I planen for Samordnet innsats overfor ungdom i alderen 16-23 år, står det i pkt.2.1.5 at: Det er behov for veiledning og økt innsats for å få med ungdom i aktiviteter.

2. På samme lag.

Hvordan kan vi sammen skape et livskraftig frivilligliv i Verdal?

Frivilligplanen har valgt å fokusere på mangfold, inkludering og samarbeid som viktige faktorer og målsettinger for et livskraftig frivilligliv i Verdal.

Tiltakene som er foreslått kan være noen av svarene på hvordan offentlig og frivillig sektor kan samarbeide mer for å nå noen av målene.

2.1 Hovedmål: Frivillighet for alle.

2.2 Mangfold. Mål og tiltak.

Mennesker er ulike, det er derfor svært positivt med et mangfoldig forenings- og aktivitetsliv som dekker mange ulike interesser og behov.

For å opprettholde mangfoldet er det viktig at det enkelte laget blir styrket.

Mål:

1. Det trengs mer fokus på rekruttering, organisasjonsbygging, videreføring av kompetanse og struktur med mer.
2. Det skal være lav terskel for å starte nye lag og foreninger og drive de som eksisterer.
3. Det skal oppleves håndterlig å ta på seg ulike verv og oppgaver som frivillig.
4. Det skal være enkelt å være frivillig. Om en ikke ønsker eller makter å forplikte seg i en forening over lengre tid, skal en allikevel få muligheten til å bruke av sin tid og sine ressurser til glede og nytte for seg selv og andre. Enkeltmennesker, lag, foreninger og kommunen kan melde sine behov for frivillige til frivilligsentralen og frivillige kan få melde inn på hvilke områder og hvordan en ønsker å bidra. Frivilligsentralen binder sammen behovene med ressursene.

Tiltak:

2.2.1 Kommunen arrangerer et kurs/seminar/inspirasjonssamling der en engasjerer personer fra Verdal med ulik kompetanse på organisering av frivillige lag til å dele sin erfaring og kompetanse. Alle nye og gjenvalgte lederer i lag og foreninger får invitasjon til dette seminaret.

2.2.2 Registrering og oversikt over behov og menneskelige ressurser skal være lett tilgjengelig på en hjemmeside som er administrert av frivilligsentralen.

2.2.3 Hvert lag og forening og hver privatperson skal få tilbud gjennom frivilligsentralen /kommunen om veiledning og praktisk hjelp i det å organisere frivillig arbeid og inneha ulike verv.

2.3 Inkludering.Mål og tiltak

Det å kjenne seg utenfor fellesskap en ønsker å være en del av er ingen god erfaring, uansett ståsted og bakgrunn. Lag og foreninger, med sitt mangfold av aktiviteter, står i en god posisjon til å kunne inkludere de menneskene som ønsker det.

Mål:

Alle med funksjonsnedsettinger skal få tilbud om tilrettelagt trening og aktiviteter gjennom frivillige organisasjoner.

Tiltak:

2.3.1 Kommunen skal i samarbeid med frivilligsentralen, kartlegge behov og interesser hos den enkelte for deltakelse i frivillig organiserte aktiviteter. Deretter skal kommunen/frivilligsentralen i samarbeid med den enkelte organisasjon finne og legge til rette for tilpassa tilbud.

2.3.2 Lag og foreninger skal gjennom kommunen og de funksjonshemma sine egne organisasjoner få tilbud om kurs og informasjon om hvordan en legger til rette for aktiviteter for ulike grupper av funksjonshemma.

Mål :

Alle ungdommer skal få muligheter til å holde på med frivillige organiserte aktiviteter som de har interesse for og finner mening og glede i. Både frivillig og offentlig sektor tar ansvar for å, innenfor sine rammer, å legge til rette for dette.

Tiltak:

2.3.3 På ungdomsskolen og videregående skal alle elever ved skolestart få informasjon gjennom en brosjyre eller skolens dataprogram om aktivitetstilbud i Verdal. Og brosjyren/dataprogrammet skal inneholde et svarskjema hvor en krysser av hva en er interessert i å delta i eller ønsker å være med å starte opp. Frivilligsentralen og ungdomskontakten organiserer utsending av informasjon og behandling av svarskjemaene, og prøver å finne et aktivitetstilbud til alle som ønsker bistand til det.

Mål:

Svak økonomi eller psykiske og fysiske helseutfordringer skal ikke være et hinder for at barn, unge, og voksne kan delta i frivillig organiserte aktiviteter en har interesse for.

Tiltak:

2.3.4 Hver skole og idrettslag skal ha tilgang til et utstyrlager hvor en låner ut sportsutstyr med mer til de som trenger det. Frivillige samler inn brukt utstyr.

2.3.5 Når offentlig tilsette ser behov og interesse hos den enkelte for å delta i frivillig organiserte aktiviteter skal de gi informasjon/brosjyre til den enkelte om frivilligsentralen. Frivilligsentralen kan ved henvendelse fra den enkelte informere om tilbud som finnes i regi av lag og foreninger og prøve å finne et tilbud i en av disse eller gjennom frivilligsentralen sine egne organiserte aktiviteter.

2.3.6 Frivilligsentralen skal i samarbeid med kommunen, organisere grupper som skal møtes for å motivere hverandre til å være fysisk og sosialt aktiv og gjerne delta i organisert frivillig arbeid.

2.3.7 Det skal opprettes en konto i regi av kommunen/frivilligsentralen/NAV der det skal være mulig for enkeltpersoner/familier/lag å søke om støtte for å kunne delta i organiserte aktiviteter eller søke støtte å inkludere flere i frivillige organiserte aktiviteter i Verdal. Alle kommunalt ansatte skal kjenne til denne ordningen og informere om den når dette er aktuelt.

Mål:

Innvandrere, flyktinger og andre som kan ha en løsere tilknytning til samfunnslivet og en organisert fritid, skal oppleve at det er låg terskel for å bli med i frivillige lag og foreninger i Verdal.

Tiltak:

2.3.8 Alle lag og foreninger skal ha en plan for eller målsetting om å rekruttere innvandrere, flyktinger og andre.

2.3.9 Kommunalt ansatte som møter disse gruppene og enkeltmenneskene skal informere om fritidstilbudene som finnes og henvise videre til frivilligsentralen for eventuell veiledning.

2.3.9.1 Lag og foreninger skal ha en rekrutteringsansvarlig som i samarbeid med kommune/frivilligsentral er med å legge til rette for å inkludere alle som ønsker å delta i foreningen.

2.3.9.2 Kommunen skal ha økonomiske insentiv eller andre insentiv for at lag og foreninger skal bli motivert til å lage inkluderingstiltak.

2.3.9.3 Kommunen skal i samarbeid med lag og foreninger arrangere en kultur og fritidsdag/kveld hvor det blir informasjon om og presentasjon av det frivillige organisasjonslivet i Verdal. Innflyttere og innvandrere får spesielt invitasjon til dette arrangementet.

2.4 Samarbeid. Mål og tiltak.

For å løse felles utfordringer, trengs det felles løsninger. En må tenke utenfor sitt arbeidsfelt og sin organisasjon og finne felles arenaer for samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor.

Mål:

For å styrke en mangfoldig og inkluderende frivillig sektor og løse felles utfordringer i verdalssamfunnet, så samarbeider en på tvers av organisasjoner og sektorer. Organisasjonene lærer av hverandre og utveksler suksessfaktorer og kompetanse.

Tiltak:

2.4.1 Verdal frivilligråd blir stifta.

2.4.2 Kommunen og frivillige lag og organisasjoner /Frivilligrådet skal arrangere årlige dialogmøter hvor aktuelle tema blir satt på dagsorden og hvor en møtes for å diskutere løsninger på ulike utfordringer og presenterer positive tiltak for inkludering og mangfold.

2.4.3 Det skal bli utviklet et digitalt registreringssystem som på en enkel måte kan registrere kontaktdataene til de nye styremedlemmene for de frivillige lagene. Denne registreringen skal oppdateres rutinemessig etter hvert årsmøte slik det står i følge den nye håndboken for frivillige lag og foreninger i Verdal. Hjemmesiden til kommunen og til frivilligsentralen skal inneholde registreringsskjemaet.

3. Verdal frivilligsentral

Hvorfor har Verdal en frivilligsentral?

Hva er rolla og hvordan er posisjonen i skjæringspunktet mellom frivillig og offentlig sektor?

Hvordan kan den yte tjenester til frivillige, frivillige lag og foreninger og være med å bidra til å løse helse og omsorgs utfordringer i lokalsamfunnet?

Frivilligplanen gir noen svar på det og her er noen til:

Verdal frivilligsentral er etablert på grunnlag av et statlig, et kommunalt og et lokalt frivillig initiativ.

Den enkelte sentral har rett til å velge sin egen kurs, så den statlige innvirkningen er sånn sett liten. Staten har lagt rammer som skal fylles med lokalt innhold.

Det er altså opp til frivillige, daglig leder, styret for frivilligsentralen og kommunen å fylle frivilligsentralen med innhold og oppgaver.

Fra statlig hold har frivilligsentralene fått retningslinjer .

I følge retningslinjene fra Kulturdepartementet så er et av formålene til frivilligsentralene å:

- "...være et kraftsenter og kontaktpunkt for mennesker, foreninger/lag og det offentlige."*

Frivilligsentralen skal også:

- "...samarbeide med lokale frivillige organisasjoner, lag/foreninger og det offentlige."*

I beskrivelsen av virksomheten til frivilligsentralen står det blant annet at:

- "Det bør legges vekt på et samspill mellom frivillig og offentlig innsats på områder det er naturlig å samarbeide om."*

Frivilligplanen sin hensikt samsvarer med frivilligsentralen sine formål og virksomhetsområder.

Da er det naturlig at frivilligsentralen får en rolle i planen.

Men som det er nevnt i innledningen, så betyr ikke dette at frivilligsentralen skal ha en rolle i alle tiltakene i planen framover heller ikke i de nye tiltakene i den reviderte planen.

Men det at frivilligsentralen har en rolle i tiltakene i planen bidrar til å sikre at planen blir fulgt opp.

Og frivilligplanen vil forhåpentligvis også medvirke til at Verdal frivilligsentral kan drive sin virksomhet etter formålene.

*http://www.regjeringen.no/upload/KUD/Samfunn_og_frivillighet/Frivilligsentraler/2010_Retningslinjer_for_frivilligsentraler_bokmal.pdf

4.1 Hvorfor et frivilligråd?

Lag og foreninger skal her få et forum hvor en kan dele utfordringene lagene har og få hjelp til å finne løsninger på de.

Et frivilligråd skal være et samarbeidsforum for frivillige organisasjoner i nær dialog med kommunen.

Et frivilligråd skal ha innflytelse på kommunalpolitikken som angår den frivillige sektor og ha hovedansvar for revideringen av frivilligplanen.

Et frivilligråd skal bidra til å oppnå en mer helskapelig innsats for innbyggerene.

Utfordringer som de kommunalt tilsette kjenner til skal innbyggerene i kommunen få en større kjennskap til og et større ansvarsforhold for gjennom frivilligrådet.

Frivilligrådet skal være en møteplass for mennesker som ønsker å samarbeide tverrsektorielt om sosialt utviklingsarbeid i Verdal.

4.2 Erfaringer fra Danmark.

Mange byer i Danmark har frivilligråd. De blir valgt av de frivillige, i hovedsak, sosiale foreningene. Formålet er å skape de best mulige rammene om det frivillige sosiale arbeidet ved å gi råd til de frivillige foreningene og kommuneforvaltningen.

Danmark og Norge er ikke helt likt oppbygd i forhold til velferdstjenestene. De frivillige sosiale foreningene i Danmark ser ut til å få tildelt et større ansvarsområde enn i Norge, et ansvarsområde som de norske kommunale tjenestene dekker i større eller mindre grad.

Men samtidig er dette arbeidet i hovedsak omsorgsoppgaver og hvilken norsk kommune klarer å dekke omsorgsbehovet blant innbyggerene sine?

Forvaltningen overlater oppgaver til frivillige foreninger og mennesker som bruker av sin frie tid på dette. Hvordan fungerer dette?

Den danske rapporten, Den frivillige sociale indsats- Årsrapport 2010, gir noen svar på det. 834 frivillige har svart:

- Organisasjonene er veldrevne med god oppslutning, med erfarne oftest eldre styremedlemmer som leder organisasjonen og oftest yngre som utfører omsorgsoppgavene. Og de fleste er medlemmer i organisasjonen.

-De tar seg av alle grupper, men særlig ensomme og de som er rammet av sykdom.

-De innehar mye kompetanse og tilegner seg gode evner og bruker de i det frivillige arbeidet.

-De har et stort engasjement og bruker flere og flere timer og samtidig er de frivillig i andre organisasjoner.

79 kommuner uttaler seg i samme rapport om samarbeidet mellom kommunen og de frivillige sosiale organisasjonene:

- De skaper rammer for det frivillige arbeidet gjennom frivilligpolitikk (75%) og frivilligråd(55%).

-84% synliggjør det frivillige arbeidet gjennom kommunen sin hjemmeside.

-De utvikler stadig partnerskapet med frivillige organisasjoner.

-De er godt tilfredse med samarbeidet og verdsetter stort organisasjonene sitt arbeid.

-Kommunene mener at de selv har bruk for gode rammer for å utvikle samarbeidet og det frivillige sosiale arbeidet.

-Nesten halvparten av de spurte kommunene organiserer selv frivillige i kommunale institusjoner, da særlig eldreinstitusjoner.

4.3 Ulike råd med ulike roller.

Frivilligrådene er ulikt organisert og har ulike roller i byene i Danmark.

Eksempelvis så kan rådet ha:

-et praktisk og uformelt samarbeid med kommunen.

-en hovedoppgåve i å fordele midler til frivillige organisasjoner.

-ansvaret for oppfølgingen av frivilligpolitikken som står i et retningsgivende dokument.

-vedtekter for samarbeid med kommunen.

-retningslinjer for samarbeid med kommunen.

-noen råd har ansvaret for alle aktiviteter på det frivillige (sosiale) området, noen har for begrensa deler.

4.4 Aktuelle saker et frivilligråd kan ta opp.

- Hvordan frivillige organisasjoner og kommunen kan samarbeide om å rekruttere flere frivillige.
- Om frivillige lag og organisasjoner er i stand til å løse oppgaver som kommunen gir.
- Oppfølging av frivilligplanen og frivilligpolitikken.
- Felles hjemmeside og database: innhold, ansvar, oppdatert informasjon, registrering med mer.
- Økonomiske rammer for det frivillige arbeidet i nødvendige innsatssituasjoner med mer.
- Felles (digital)aktivitetskalender.
- Inkluderings tiltak i samarbeid med kommunen.

5. Tiltaksplan 2012-2015

Tiltak	Ansvar
2.2.1 Tilbud til lag, foreninger og privatpersoner om kurs og inspirasjonssamling om organisering av frivillig arbeid.	Kulturtjenesten og Verdal Frivilligsentral
2.2.2 Dataregistrering av behov for frivillige og frivillige ressurser.	IT avd. Innherred Samkommune og Verdal Frivilligsentral.
2.2.3 Praktisk veiledning i organisering av lag og foreninger.	Verdal Frivilligsentral og Kulturtjenesten
2.3.1 Kartlegging av behov og interesser hos funksjonshemma for deltaking i organiserte frivillige aktiviteter.	Omsorg og Verdal frivilligsentral
2.3.2 Tilbud om kurs og informasjon om tilrettelegging for funksjonshemma i organiserte frivillige aktiviteter.	Omsorg, Verdal Frivilligsentral og Rådet for likestilling av funksjonshemma Verdal.

2.3.3 Informasjon og skjema ved skulestart til alle elever på ungdomsskule og vidaregåande om aktivitetstilbod i Verdal.	Ungdomskontakten og Verdal Frivilligsentral.
2.3.4 Sportsutstyrslager til utlån av utstyr ved særlige behov.	Oppvekst , Verdal Idrettslag og Verdal Frivilligsentral.
2.3.5 Kommunal rutine på informasjon om frivilligsentralen og frivillig organiserte aktiviteter til brukere av kommunale tjenester.	Rådmann
2.3.6 Organisering av grupper som skal motivere til fysisk og sosial aktivitet.	Omsorg, Verdal frivilligsentral og Verdal frisklivssentral.
2.3.7 Konto med frie midler for inkludering i frivillige aktiviteter.	Kulturtjenesten, Verdal Idrettslag og Verdal Frivilligsentral.
2.3.8 Rekrutteringsplan i lag og foreninger for underrepresenterte grupper.	Verdal Frivilligråd og Verdal Frivilligsentral.
2.3.9 Kartlegging av behov og interesser hos minoritetsgrupper for deltakelse i organiserte frivillige aktiviteter.	Flyktingegeguidekoordinatoren.
2.3.9.1 Rekrutteringsansvarlig i hvert lag og forening.	Verdal Frivilligråd og Verdal Frivilligsentral.
2.3.9.2 Økonomiske insentiv fra kommunen for inkluderingstiltak i lag og foreninger.	Rådmann og Kulturtjenesten.
2.3.9.3 Kultur og fritidsdag/kveld.	Kulturtjenesten og Verdal Frivilligsentralen.
2.4.1 Verdal frivilligråd blir stifta.	Rådmann og Verdal Frivilligsentral.
2.4.2 Årlig dialogmøte mellom frivillige lag og foreninger og kommunen.	Verdal Frivilligråd , Verdal Frivilligsentral og Kulturtjenesten.
2.4.3 Digitalt registreringssystem for registrering av gamle og nye	IT avd. Innherred Samkommune, Kulturtjenesten og Verdal Frivilligsentral.

6. Litteratur og lenker.

- Cuypers, Koenraad; , Krokstad, Steinar , Lingaas Holmen, Turid Skjei Knudtsen, Margunn , Bygren, Lars Olov , Holmen, Jostein (2011) Patterns of receptive and creative cultural activities and their association with perceived health, anxiety, depression and satisfaction with life among adults: the HUNT study, Norway
- Enjolras, Bernard & Dag Wollebæk (2010), Frivillige organisasjoner, sosial utjevning og inkludering. 2:2010. Oslo/Bergen: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Gotthardsen, Nørregaard, Dorte (2009), Frivilligpolitikker og samarbejde. Center for frivillig sosialt arbeid.
- KS dokument (2003) Sammen om det gode liv. En veileder for utvikling av lokal frivillighetspolitikk. Kommuneforlaget
- Kok, Sanne (2009) At følge et godt Råd
Case-undersøgelse af frivilligrådernes arbejde i fire kommuner. København: Frivilligrådet.
- Kaasa, Asbjørn (2010) Sosialt arbeid i samarbeid med frivillige . Diakonhjemmet høgskole.
- Loga, Jill (2010) Inkludering i nærmiljø. En studie av frivillige organisasjoner som flerkulturelle møteplasser. Oslo/Bergen 2010: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor .
- Lorentzen, Håkon (2010), Frivilligsentralen mellom stat, kommune og sivilsamfunn. KS-dokument.
- Stoknes, Per Espen (2009) Brutto nasjonal lykke, Artikkelen er publisert som kronikk i Dagbladet 21. september 2009.
- Stortingsmelding nr.39(2006/2007): Frivillighet for alle, Kultur og kirke departementet.
www.Byerimidtnorge.no
www.forskning.no
www.frivillige.org
www.frivillighetnorge.no
www.regjeringen.no (Kulturdepartementet)
<http://www.ssb.no/magasinet/analyse/art-2010-01-11-01.htm>
<http://www.verdal.kommune.no/Documents/oppvekst/samordnetinnsats1623.pdf>
<http://www.verdal.kommune.no/Documents/oppvekst/tidliginnsats0812.pdf>

<http://www.verdal.kommune.no/Documents/oppvekst/tverrfagligplanbarn.pdf>

Illustrasjonsfoto: Verdal Røde Kors/Verdalingen